

Розробка виховного позакласного заходу для учнів середньої і старшої школи «Де скарб твій, там і серце твоє» був надісланий на Конкурс навчально - методичних розробок «Дітям про Шопена», організований влітку 2010р. Польським інститутом у Києві до 200 – річчя з дня народження Фредеріка Шопена . Робота була позитивно оцінена членами журі, однак за кількістю набраних балів не вийшла до фіналу, про що автора було повідомлено офіційним листом.

Розробка також надсилалась на конкурс «Краса виховної дії», оголошений редакцією журналу «Мистецтво та освіта».

ПОЗАКЛАСНИЙ ЗАХІД ДЛЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ

«ДЕ СКАРБ ТВІЙ, ТАМ І СЕРЦЕ ТВОЄ»

(рядок з Біблії, виکارбований на дошці, що висить на останньому Варшавському будинку Шопена).

Розробила вчитель художньо – естетичних дисциплін
Великоомелянського НВК «школа – гімназія»
Рівненського району Рівненської області
Дзюра Руслана Антонівна

Дійові особи:

1 учень – ведучий, читає текст

2 учень – ведучий, читає текст

3 учень - поет А. Міцкевич

4 учень – композитор Ф.Шопен

1 учениця – ведуча, читає текст

2 учениця – ведуча, читає текст

3 Учениця – Письменниця Жорж Санд

СЛАЙД 1

На сцені – уявний куточок кімнати Шопена в Парижі: на стіні - макет вікна з видом на Ейфелеву вежу, біля нього – стіл, стілець, на столі – свічка, перо, аркуш нотного паперу. Трохи збоку від стола – фортепіано. За столом в глибокій задумі сидить «Міцкевич» охопивши руками голову, «Шопен» імітує гру на фортепіано (якщо є учень, який вміє грати, то краще віддати цю роль йому).

СЛАЙД 2 Звучить музика Польщі.

1 ведучий (декламує фрагмент вірша М.Рильського «Серце Шопена»):

*Вони нам залишилися навік,
Ті чорні візерунки чорних знаків...
Коли торкався клавіш Фредерік,
то сам Міцкевич – сам Міцкевич плакав.*

Слайд 3

«Міцкевич»: Твоя музика знову повертає у спогади, у найдорожчі серцю місця, навіває сумні думки. Чи доведеться нам туди ще повернутись?

«Шопен»:- Так, друже, саме спогади народжують в мені музику, музику мого краю. Вона, як і мої думки – то лірична, то драматична, то трагічна... Найчастіше згадую свої часті відвідини Мазовії (а саме звідти походить назва польського танцю «мазурка»), коли молодь збиралася увечері на «Веселощі». Тільки-но заграє оркестр цей запальний танець, як миттю утворюється велике коло. У ньому лише молодь, бо старші не витримують шалений темп. За сигналом ведучого коло ділиться на численну кількість кружечків. Підбурюючи один одного вигуками «Гоп, Гоп!», пари стрімко мчать вперед, виробляючи ногами хитромудрі фігури. Охоплені спільною веселістю, до самозабуття танцювали мої однолітки. А я, 14-річний підліток, з палаючими від задоволення очима, ні на крок не відходив від музикантів. Мабуть, аби по вінця увібрати й назавжди запам'ятати музику рідного краю.

Звучить мазурка F-dur, op. 68 №3 або C- dur op. 24 №2

СЛАЙД 4

До акторів приєднується учениця, виконавиця ролі Жорж Санд . «Шопен» цілує її руку.

«Ж.С.»: А я, панове, люблю полонези – ці сільські «піші танці». Фредерік розповідав, що зазвичай цим танцем розпочиналися сільські гуляння. Як би хотіла б побачити все на власні очі! Світські бали тут, в Європі, теж розпочинаються полонезами, урочистими й вишуканими. Проте, танцюючи їх, я уявляю, ніби знаходжусь не в задушливій залі, серед пихатих самозакоханих нездар, а на галявині неподалік села, серед щирих і привітних людей, серед зелені й співу птахів. На такі романтичні настрої мене налаштовує музика Фредеріка. Заграй, любий, мій улюблений полонез.

Звучить Полонез

1 ведучий: (декламує М.Рильський, «Серце Шопена» на фоні музики)

Мазурки й полонези – та ж вони
Народу голос, що живе і творить,
Із цегли, із церковної стіни
Шопена серце з нашими говорить.

Актори завмирають у тих же позах.

1 ведуча: Доля Шопена як музиканта, мабуть, була вирішена на небесах відразу після його народження. Мати – чудова піаністка, батько – людина прогресивних поглядів, високоосвічена людина, знав кілька мов, грав на скрипці й флейті. Музика в домі Шопена звучала увесь час і це було природно. Змалку хлопчик вражав усіх своєю вразливістю, слухаючи музику, він міг плакати чи сміятися. У 5 років він вже сам грав нескладні п'єси, у 6 років розпочались систематичні заняття Фредеріка на фортепіано, а в 7 – перша публікація творів, серед яких і найперший полонез g- moll. Невдовзі – перший публічний концерт маленького Шопена. Варшавська преса була у захваті.

«Міцкевич» (читає газету):

«Композитор цього польського танцю – дитина 8 років... Це справжній музичний геній, польський Моцарт»!

Звертається до Шопена: - Друже, вітаю! Дуже висока оцінка твоєї творчості.

«Шопен»: Дякую, але я не мріяв стати другим Моцартом, я просто робив те, чого прагнула моя душа – писати музику.

1 ведуча: Пророча думка, що так як німці гордяться Моцартом, так колись і поляки будуть гордитися Шопеном, була висловлена в одній рецензії після концерту. У відгуках критиків відмічався національний колорит музики.

«Міцкевич»: Ні, ти послухай, що пишуть далі (читає газету): «Сама польська земля напувала своїми піснями цього композитора і це відобразилось в його музиці: багато звуків є живим відтворенням нашої гармонії». Завдяки цим відгукам про твоє мистецтво в мені теж народжуються рядки... (читає повільно, ніби тут же складає вірш):

Тепер душа моя вся втілена в отчизні,
вона – життя моє й дихання.

Отчизна - я єство єдине,
Зовусь мільйоном я,
Бо за мільйони ближніх
Люблю я і терплю страждання.
Дивлюсь на бідну батьківщину
Як син той на отця, прикутого до плахи.
Я чую біль свого народу
Як мати в лоні біль свого вчуває плоду.

Звучить французька мелодія. На [слайді 5](#) – фото місць Парижу: Ейфелева вежа, Тріумфальна арка тощо.

«Шопен» підходить до вікна, і робить вигляд, ніби визирав звідти. Потім повертається до публіки (говорить на фоні музики)

«Шопен»: - Хто не мріє хоча б раз у житті побувати у Парижі? Мені ж, поляку, випало

щастя жити в цьому чудовому місті! За вікном – осінь 1831 року, а у моїй душі – весна, радість і щоденне свято. Хіба може бути інакше в Парижі – місті із сотнями великих і маленьких театрів, музичних салонів і знайомих облич відомих музикантів!

Шопену підносять на таці листа.

- Це лист від Тита Войцехівського, мого друга дитинства. Що ж ти пишеш, друже? Він рвучко відкриває його, читає спочатку про себе, потім вголос:

«... Повстання жорстоко придушено, Варшава впала під натиском російських військ. Повернення на батьківщину за таких обставин неможливе! У тебе інша зброя – не шабля, а музика, скористайся нею сповна. Це найбільша допомога батьківщині, адже твоя музика прославить польський народ і Польщу, яку ти так любиш!

Впускає лист на підлогу, у розпачі вигукує:

- Ні. Цього не може бути! Польща загинула! Моя батьківщина загинула!!!

Сідає за фортепіано. Звучить Прелюдія a – moll або d-moll.

1 ведучий:

1831 року в Польщі відбулося повстання під проводом Тадеуша Костюшко, яке було жорстоко придушене. Варшава впала під натиском російський військ. Повернення на батьківщину за таких обставин стало неможливим, адже друзі Шопена були повстанцями, яких переслідували, що наражало на небезпеку й самого композитора. Він рвався у Польщу усією душею, проте слова друга дитинства Тита Войцехівського зупинили його.

(Слайд 6)

1 ведуча: Свої почуття гніву й горя Шопен передасть у звуках фортепіано. Біль, тривога, гнів народжуватимуть твори, в яких вперше розкрився драматизм генія. Тема батьківщини віднині стає головою творчою темою Шопена.

(Звучить «Революційний етюд» . На слайді – репродукції Е.Делакруа «Свобода на барикадах», барельєф на Тріумфальній арці Ф.Рюда «Марсельєза», інші на вибір вчителя)(Слайд 7)

2 ведучий:

20- річним юнаком Шопен покинув Польщу й більше ніколи не повернувся, хоч як прагнув цього. Майже більша половина його життя пройшла у Франції. Дружелюбний, щирий, дотепний і артистичний, він завжди знаходився в колі друзів, спілкувався з елітою Парижу – композиторами Берліозом, Ф.Лістом, поетами А.Міцкевичем та Г.Гейне. художником Е.Делакруа. Але усі вони не могли замінити йому тепла сімейного життя. Нарешті доля підготувала йому подарунок. В одному з листів додому він писав:

(«Шопен» пише листа й читає вголос):

«Вчора я познайомився з великою знаменитістю – пані Дюдеван, більш відомою як

письменниця Жорж Санд (*портрет СЛАЙД 8*

). Та вона не гарна обличчям, в ній є навіть таке, що відштовхує...» (*піднімає голову й звертається до зали*)— Дивна річ, це життя. Спочатку Жорж Санд мені страшенно не сподобалась, але останні 10 років саме вона стала моєю музою, моїм ангелом – охоронцем і найбільшим коханням.

Звучить вальс. «Шопен» танцює з «Жорж Санд». На екрані - краєвиди міст Лондона, Манчестера, Глазго, Единбурга, Парижа.

(СЛАЙД 9)

Після закінчення музики цілує її руку й проводить. Жінка виходить.

2ведуча : Лондон, Манчестер, Глазго, Единбург, Париж ... Це – географія концертних виступів Шопена, які він давав в останні роки свого життя. Але йому лише 38, він молодий і сповнений творчих задумів! Проте... Туберкульоз більше й більше дає про себе знати. Знесилений хворобою, але палаючий патріотичними почуттями, він виступає на щорічному польському балу. Це його останній виступ. Через рік Шопена не стало.

СЛАЙД 10

(Звучить похоронний марш або полонез)

В останню путь на французьке кладовище Пер-Люез Шопена проводжали під звуки його власного траурного маршу із Сонати Сі-мінор.

2ведучий:

Народжений в польському краї,
Твій геній підкорить світи.
Хоч землю свою покидаєш,
Та серцем лишишся в ній ти.

Слова, написані у 1829 році, коли Шопен вперше від'їжджав за кордон у Відень, виявились пророчими. Серце композитора було перевезено у Варшаву й зберігалось в костелі св. Христа. Під час фашистської окупації польські патріоти сховали цей дорогоцінний скарб. Після звільнення Польщі у жовтні 1945р. серце Шопена повернено Батьківщині.

(Музика на розсуд вчителя . На фото - СЛАЙД 11

із портретами, пам'ятними місцями, тощо. Усі учасники й актори виходять на сцену).

1ведуча.

Цього року світова спільнота відзначала 200- річчя з дня народження Шопена і ось деякі факти, які свідчать про нього як неординарну постать у світовому музичному мистецтві:

(представляється у мультимедійній презентації СЛАЙД 12):

- ✓ Шопен – один із найулюбленіших композиторів серед слухачів і виконавців усього світу.

1 ведучий

- ✓ Впливу музики Шопена на свою творчість не уникнув жоден європейський композитор XIX – поч. XX ст.

✓ 2 ведуча

З 1972р у Варшаві засновано Міжнародний конкурс піаністів ім. Ф.Шопена.

Учениця :

(вірш читається під Ноктюрн мі бемоль мажор)

ШОПЕНУ.

Неоніла Дибяк

Маестро, ми не зустрічалися з вами
У тому столітті, коли ви жили.
Не в мене – то в іншої милої дами
Красиві й засмучені очі були.

Ті, інші вас руки примхливо манили,
Та, інша романтика брала в полон.
Від ваших мелодій салони хмеліли,
і день за вікном, як легкий фаєтон,

гойдався на хвилях паризького бруку.
Гортались афіші видовищ, імен...
Вам слава, мов птаха, сідала на руку,
Назавжди приручена вами, Шопен.

Я – родом з модернів, яких ви не знали,
і свій у нас пафос, і свій у нас глум.
То ж як ви, маестро, мене упізнали,
Поклали на музику біль мій і сум?

(Музика продовжує звучати, учні вклоняються).

СЛАЙД 13

Література.

1. Дрізо В. Розповіді про музику./ «Музична Україна». К.:1975/Ст.68.
2. Галацкая В. Музыкальная литература зарубежных стран. Выпуск III под редакцией Е.Царёвой./ Издательство «Музыка», М.: 1983/Ст.447 – 478
3. Конен В. История зарубежной музыки. Выпуск III./ Издательство «Музыка», М.:1984/ ст.434 -505.
4. Макаренко Г, Наземнова Т. Музичне мистецтво. Підручник для 7 класу ЗНЗ/Х.: «Оберіг», 2007/ Ст.39
5. Музыка. Дитяча енциклопедія./ Х.: «Фоліо»,2005/ Ст.184.

АНОТАЦІЯ

на виховний захід для учнів середньої і старшої школи
«ДЕ СКАРБ Твій, ТАМ І СЕРЦЕ ТВОЄ»

Дзюра Р.

Виховний захід присвячений 200-річчю з дня народження Ф.Шопена.

За допомогою різних видів мистецтва – театру, поезії, образотворчого мистецтва, музики – учні занурюються у життєві перипетії композитора, знайомляться із жанрами інструментальної музики, в яких він писав.

Захід ілюструється мультимедійною презентацією

Ключові слова: Ф.Шопен, музикДзюра Р.

